

DORPSORGAN

spaarndam

dorpsorgaan spaarndam

Inhoud	pag.
Uitslag verkiezing leden Dorpsraad Spaarndam	3
Beschouwingen van de Dorpsraad Spaarndam	4
Ned. Bond van Plattelands vrouwen afd. Spaarndam	7
Aan de lezers van het Dorpsorgaan	7
12 Mei, dag der verpleging	8
De geschiedenis van Spaarndam	11

redactieleden:

e. huttinga ijdijk 27

j.a. knijnenburg ijdijk 26

d.a. verdurmen visserseinde 71

blad van de dorpsraad-spaarndam

5e jaargang nr 5

redactie-adres: Ijdijk 2, Spaarndam

UITSLAG VERKIEZING LEDEN DORPSRAAD SPAARNDAM.

Op 22 april j.l. hebben de Spaarndammers weer de gelegenheid gehad een drietal leden van de Dorpsraad Spaarndam te kiezen.

Zoals bekend traden als lid af de heren: E. Halewijn, E. Huttinga en F.J.C. Westerweel. De heer Halewijn stelde zich herkiesbaar.

Voor de 3 te vervullen plaatsen had de Dorpsraad Spaarndam 5 kandidaten gesteld. Het totaal aantal uitgebrachte geldige stemmen bedroeg 279. Van dit aantal gingen er naar:

K. de Boer	62
E. Halewijn,	77
H. Lemmers,	23
B. de Rooij,	52
R. de Vries-van Westrhenen,	65.

Op grond van deze uitslag zijn derhalve tot lid van de Dorpsraad Spaarndam (her)(ge) kozen: dhr. E. Halewijn, mevr. R. de Vries-van Westrhenen en dhr. K. de Boer.

In de eerstkomende vergadering zullen de leden van de Dorpsraad Spaarndam uit hun midden een voorzitter, onder-voorzitter en secretaris/penningmeester kiezen, zoals art. C.o5 van het huishoudelijk reglement voorschrijft. T.z.t. wordt U van deze funktieverdeling op de hoogte gebracht.

Tot slot dank aan:

1. de kandidaten, die zich als zodanig beschikbaar hebben willen stellen,
2. de kiezers, die de moeite hebben genomen zich naar het stemlokaal te begeven,
3. mijn mede-leden van de kiescommissie voor hun medewerking en prettige samenwerking.

De voorzitter van de kiescommissie,

C. van Reijendam.

BESCHOUWINGEN VAN DE DORPSRAAD SPAARNDAM

Jaarverslag over 1970.

Nu het kalenderjaar 1970 verstreken is, is het zinvol op dat jaar in grote lijnen een terugblik te werpen. Opzettelijk wordt niet met een verslag voor het voetlicht getreden, waarbij in allerlei details wordt afgedaald.

Welnu, de dorpsraad heeft zich met verschillende zaken ingelaten. Met belangen, die voor een deel veel tijd hebben opgeëist. Anderzijds ook met aangelegenheden, die minder tijdrovend waren.

Verskillende gewone dorpsraadvergaderingen waren nodig om al die zaken aan te pakken.

Een aantal andere vergaderingen had alleen al een wat bijzonder karakter, doordat deze niet tot de kring van de dorpsraad werden beperkt. In dit verband kunnen in chronologische volgorde de na te noemen vergaderingen worden vermeld:

1. de bespreking op 16 februari 1970 met enige ambtenaren van de gemeente Haarlem ten aanzien van het in voorbereiding zijnde bestemmingsplan voor Spaarndam-west;
2. de bespreking met het College van Burgemeester en Wethouders van Haarlemmerliede en Spaarnwoude, gehouden op 25 maart 1970;
3. de kennismaking met het wijkcomité van Schalkwijk op 7 april 1970;
4. de bespreking met een vertegenwoordiging van de R.K.-kerk van Spaarndam op 21 april 1970 inzake de totstandkoming van een dorpshuis c.a.;
5. de hearing met Burgemeester en Wethouders van Haarlemmerliede en Spaarnwoude, gehouden op 21 mei 1970;
6. de bespreking met enige personen van het College van Burgemeester en Wethouders van Haarlem dd. 25 mei 1970;
7. het overleg op 9 juni 1970 met de Studiegroep Spaarndam betreffende de positie van Spaarndam in het recreatiegebied Spaarnwoude;
8. de bespreking met een tweetal personen van de Culturele Raad van Noord-Holland op 18 juni 1970 met betrekking tot de stichting van een dorpshuis c.a.;
9. de openbare vergadering van 23 november 1970;
10. de jaarlijkse vergadering met de plaatselijke verenigingen c.a., die is gehouden op 30 november 1970. Het behoeft geen betoog, dat het daarbij telkens ging om de behartiging van belangen, die de Spaarndamse gemeenschap aangaan.

Het is eveneens duidelijk, dat het feit, dat tussen west en oost in bestuurlijk opzicht een scheidslijn bestaat, niet bevordelijk is voor het verkrijgen van een in alle opzichten gelijkelijk voorzieningspeil in de beide dorpsdelen.

Essentiële is voorts voor een jaarverslag, dat daarin duidelijke accenten worden gelegd op die aangelegenheden, welke van min of meer primaire betekenis zijn en derhalve - zij het in kort bestek - beschouwing behoeven.

Deze onderwerpen betreffen achtereenvolgens:

- a. de woningbouw;
- b. de voorziening van de oostelijke kern met aardgas;
- c. de plaatselijke verkeerssituatie;
- d. de dorpshuisaffaire;

e. de accommodatie voor de toneelverenigingen enz.;

f. het onderwijs;

g. economische aangelegenheden.

- a. de woningbouw. Aangaande de toeneming van het woningbestand moet worden gesteld, dat noch in oost noch in west in het jaar 1970 nieuwbouw voor bewoning is uitgegeven. Wel is nabij de Grote Sluis (in west) begonnen met de bouw van een 13-tal koopwoningen, terwijl de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude blijkbaar staat te branden om de bouw van 42 woningwetwoningen een aanvang te doen nemen.
- b. de voorziening van de oostelijke kern met aardgas. Op het punt van de aardgasvoorziening is het helaas ook nu nog een kwestie van alles in west en niets in oost. Als de verwachtingen evenwel uitkomen, dan zullen de rollen ingaande het stookseizoen 1971/72 gelijkelijk zijn verdeeld.
- c. de plaatselijke verkeerssituatie. Op het punt van de plaatselijke verkeerssituatie staat met name de toestand op de dorpsdijk (in west) in een kwaad daglicht. Het is met de veiligheid daar al geruime tijd niet best gesteld, welke situatie nog verergerd wordt door het feit, dat diverse verkeersdeelnemers (automobilisten) blijken te geven van onvolwassen gedrag.
- d. Inzake de dorpshuisaffaire wordt opgemerkt, dat het er soms wel eens de schijn van heeft, dat een dorpshuis in Spaarndam niet uit de klei te trekken zou zijn. Om alle schijn te vermijden, kan niet duidelijk genoeg worden gesteld, dat deze aangelegenheid voor Spaarndam een zeer actueel onderwerp is geworden. Ook voor de gemeente Haarlem wordt deze zaak actueel, aangezien zij voor de stichting van een dorpshuis in Spaarndam f. 200.000,- (2 x f. 100.000,-, respectievelijk voor de jaren 1971 en 1972) heeft opgenomen in haar meerjaren-investeringsplan.

Zoals bekend, is de dorpshuisaangelegenheid mede in een zeer actueel stadium gekomen doordat de stichting kruisgebouw zich plotseling in een stroomversnelling bevindt ten aanzien van de totstandkoming van een kruisgebouw in Spaarndam.

Aangezien de dorpsraad meent nog verdergaande versnippering op het gebied van het stichten van onderkomens voor de plaatselijke verenigingen enz. alleen al om financiële redenen niet te moeten voortaan, is de raad voornemens een plan te doen realiseren, dat voorziet in de gecombineerde bouw van een dorpshuis en een kruisgebouw. Het kruisverenigingswerk zou in de onderbouw moeten plaats vinden, terwijl het dorpshuis als bovenbouw daarop is gedacht.

Dat plan is getoetst in de op 23 en 30 november 1970 gehouden vergaderingen van de dorpsraad, die achtereenvolgens bedoeld waren voor de burgerij en voor de plaatselijke verenigingen enz. Dat toetsen had tot gevolg, dat de voorgenomen combinatie-bouw in beide vergaderingen door een meerderheid is aanvaard. Daarbij werd eveneens duidelijk, dat in een dorpshuis zeker niet in de laatste plaats ruimte voor sportbeoefening zou moeten worden gecreëerd.

In dit verband wordt overigens nog opgemerkt, dat in alle beslistheid moet worden ontraden de dorpshuiszaak te plaatsen in het kader van het plan betreffende het recreatiegebied Spaarnwoude. Zou dat worden gedaan, dan wordt daarmee voorbij gegaan aan de primaire - zogenaamde korte termijn - behoeften, welke laatste behoeftenvoorzieningen alsdan op de lange baan zouden worden geplaatst. Immers zal recreatie eerst op langere termijn kunnen worden bedreven. Bovendien zijn er op het punt van de realisering van de Spaarndammerhout nog wel wat vaagheden en onzekerheden, die zich door wisselend regeringsbeleid misschien nog laten vergroten.

Het is ook overigens niet verstandig om met toekomstige recreanten uit de Spaarndammerhout te rekenen, aangezien een dorpshuis nu eenmaal een Spaarndamse dorpsaangelegenheid is. De plaatselijke verenigingen zouden nergens zijn, als een dorpshuis ook nog eens toegankelijk zou zijn voor dagjesmensen van heinde en ver.

- e. de accommodatie voor diverse verenigingen. Door de nodig geworden sluiting van het jeugdhuis moesten de plaatselijke toneelverenigingen enz. elders in Spaarndam naar een onderkomen uitzien. Ook deze activiteiten zouden kunnen worden bedreven in een daartoe geoutilleerd dorps huis. "Nieuw Leven", de afdeling Spaarndam van het Haarlem's Speeltuin Verbond, zal wellicht op heel korte termijn worden verblijd met een zeer bescheiden uitbreiding van haar speeltuingebouw, waarvan eveneens de Spaarndamse bejaardensoos zal kunnen profiteren. Deze voorgenomen uitbreiding kan wellicht zeer binnenkort worden gerealiseerd, doordat de gemeente Haarlem voor dit doel een subsidie van f. 10.000,- beschikbaar heeft gesteld. Het gaat hier - dit zij in alle duidelijkheid gesteld - om een zo zeer geringe uitbreiding, dat er geen sprake van is, dat de totstandkoming van een dorps huis zou worden gefrusteerd. Integendeel, de dorps huisaffaire verliest daardoor niet aan urgentie en actualiteit. In het kader van het Spaarndamse verenigingsbestand mag tenslotte niet onvermeld blijven dat daaraan in het najaar van 1970 de nieuw opgerichte afdeling Spaarndam van de Ned. Bond van Plattelandsvrouwen is toegevoegd.
- f. het onderwijs. In het kader van de onderwijssector is Spaarndam niet wijzer geworden dan het al was. Hoe goed de voorzieningen in dit opzicht ook mogen zijn, te wensen blijft er altijd wel wat.
- g. economische aangelegenheden. In economisch opzicht is Spaarndam in 1970 wel rijker geworden en wel door de totstandkoming van een nieuw bankgebouw c.a. voor de Boerenleenbank, hetwelk bij de wegruising Ringweg/Dr. W. Nijstraat is verzezen. Het is in een ruim jasje nu eenmaal beter ademen.

Het instituut van de dorpsraad slaat in de kring van de dorpsgemeenschap en bij de plaatselijke verenigingen enz. goed aan.

De verhoudingen met de overheden, waarmede de dorpsraad te maken heeft, zijn eveneens goed te noemen.

Ten aanzien van het maandelijks verschijnende Dorpsorgaan Spaarndam is bij herhaling gebleken, dat dit blad in een behoefte voorziet, hetgeen de redactie van dit orgaan tot tevredenheid stemt.

Uiteraard blijft de dorpsraad steeds weer voorstaan, dat a. Spaarndam zijn eigen karakter zoveel mogelijk moet blijven behouden en b. uitbreiding van Spaarndam evenwichtig en harmonisch zal dienen te geschieden.

Spaarndam heeft de begrippen industrie en recreatie al min of meer op zich laten inwerken. Tot nog toe kan gelukkig worden geconstateerd, dat Mobil Oil het gevestigde Spaarndamse leefklimaat geen geweld aandoet. Het is te hopen, dat Spaarndam ook in de naaste en verre toekomst in dit opzicht met rust wordt gelaten.

Betreffende het plan voor het recreatiegebied Spaarnwoude wordt in herinnering gebracht, dat inmiddels een begin is gemaakt met de realisering van dat plan. In het voorjaar van 1970 is namelijk een gedeelte bos aangeplant tussen Zijkanaal B en Zijkanaal C. Dat gedeelte Spaarnwouderbos is inmiddels echter voor 2/3 gedeelte mislukt, hetwelk wordt toegeschreven aan de uitzonderlijk droge voorzomer, die het plantmateriaal onvoldoende kansen zou hebben gegeven om tot ontwikkeling te komen.

Aldus de hoofdlijnen van dit verslag.

Vele andere zaken zouden overigens nog zijn op te sommen, die alle in de handelingen van de raad zijn opgetekend.

In de samenstelling van de dorpsraad is in 1970 geen wijziging gekomen. De leden, de heren D.A. Verdurmen en F.J.C. Westerweel, die in het jaar 1970 voor periodieke aftreding in aanmerking kwamen, zijn voor een tweede zittingsperiode als leden van de dorpsraad herkozen.

Er resteert tenslotte nog te vermelden, dat de heer C. van Reijendam als toegevoegd administrateur de dorpsraad wederom vele en belangrijke diensten heeft bewezen, waarvoor hem gaarne dank wordt gezegd.

Namens de Dorpsraad Spaarndam, P.A. Roelofsen, secretaris.

Ned. Bond van Plattelands vrouwen afd. Spaarndam.

In september 1970 werd onze afdeling opgericht, en tot onze grote vreugde starten we met ongeveer 65 leden.

Er was een zeer gevarieerd programma samengesteld. Het waren gezellige en leerzame avonden, en iedereen verheugde zich al weer op de volgende bijeenkomst.

Ook voor het volgende verenigingsseizoen hopen we met een gevarieerd programma te voorschijn te komen, wat naar ieders genoegen zal uitvallen.

Geprobeerd zal worden de ideeën die in de ideeënbus komen zoveel mogelijk uit te voeren, zoals een cursus Engels en handenarbeid. Indien mogelijk zal een bezoek aan een schouwburg worden georganiseerd.

Er kwam ook nog een voorstel voor een klaverjasavond. Het bestuur zal proberen zoveel als mogelijk is, aan de wensen tegemoet te komen.

Voor het aflopende seizoen staat nog een standwandeling op het programma, en op 15 juni a.s. (dit in plaats van 10 juni zoals oorspronkelijk was vastgesteld) zal mej. Appeldoorn, diëtiste der samenwerkende Kruisverenigingen, het onderwerp "vakantievoeding" bespreken.

In de maanden juli en augustus zijn er geen bijeenkomsten vanwege de vakanties, zodat we weer in september met een nieuw programma hopen te kunnen starten.

De secretaresse,

H. Boon

AAN DE LEZERS VAN HET DORPSORGAAN.

De opmerking wordt wel eens gemaakt, en terecht, dat de periode die ligt tussen het inleveren van copy, en het verschijnen er van in het dorpsorgaan, erg lang is.

Het is helaas niet mogelijk de tijd, die de drukker nodig heeft, in te korten.

Mogelijk kan het volgende hierin enige verbetering brengen.

Het is namelijk zo, dat het dorpsorgaan in de laatste week van de maand wordt samengesteld.....

Copy ingeleverd in de week hieraan voorafgaande, kan zo nodig in het eerst volgende dorpsorgaan worden opgenomen. Als U met het inleveren van Uw copy, hiermede rekening houdt, kan in veel gevallen deze periode met enkele weken worden ingekort.

De redactie.

U zult zich zeker afvragen, waarom, wat de betekenis hiervan is, de dag der verpleging. Deze dag is bewust gekozen, omdat het de geboortedag is van een van onze grootste pioniers op het terrein der ziekenverpleging, Florence Nightingale. Het is daarom, dat ik U iets wil vertellen over deze voorganger op het gebied der ziekenverpleging.

Florence Nightingale was op twaalf mei in Florence geboren, waar haar ouders toen tijdelijk verbleven. Haar eerste levensjaren bracht zij door op het familielandgoed Lea Hall in Engeland. Vanaf haar zesde jaar woonde zij op Lea Hurst.

Haar jeugd was zonnig en vrolijk, maar zij kreeg desondanks een zeer zorgvuldige opvoeding, die haar begaafdheid tot zijn volle recht deed komen. Al gauw muntte zij uit in wetenschappelijke vakken, maar zij had ook aanleg voor talen. Haar eerste contact met de ziekenverpleging was, een zieke hond, die zij te verzorgen had. Een grote vreugde voor haar was, om zich voor anderen verdienstelijk te maken, en zo zien we haar al gauw de armen bezoeken in de plaats waar zij woonde. Zo zien we haar dan al, op zeer jonge leeftijd een goede bekende en geliefde figuur van armen en zieken in haar dorp, haar ronde doen. Het was voor haar vanzelfsprekend dat zij de leiding op zich nam in de gebeurtenissen in haar omgeving op terrein van armenzorg en verpleging. Zodoende waren haar jonge jaren spoedig gevuld met philanthropisch werk, waarbij de zieken haar grote belangstelling hadden. Totdat twee zieke familieleden haar opeisten, waarbij haar grote geschiktheid voor verpleging bleek. In die tijd was het heel ongewoon dat een beschaafde en ontwikkelde jongedame zich bezig hield met armenzorg en ziekenverpleging, dat kwam niet te pas, dat deed men niet, men haalde hiervoor de neus op.

Al gauw begreep zij, dat om dit werk te doen een goede voorbereiding nodig was, zoals dat ook voor een man noodzakelijk werd geacht. schreef zij in een van haar brieven. Uit eigen ervaringen bij haar zieken en armen opgedaan, voelde zij dit te kort aan kennis en geschoolde krachten, en de gedachte, wat wij nu wijkverpleging noemen, namen haar toen al geheel in beslag.

Op dit tijdstip maakte zij kennis met Elizabeth Fry, die haar verteld over het werk der Diaconessen in Kaiserswerth in Duitsland, die Elizabeth bezocht had en waarover, deze laatste opgetogen was, het gevolg ervan was dan ook dat Florence een paar jaar later naar Kaiserswerth vertrok om daar haar intrede te doen. Zij had inmiddels niet stil gezeten, want dat was haar aard niet, in deze tijd had zij reeds enkele ziekenhuizen in het buitenland bezocht.

Met name in Frankrijk, Duitsland en Italië en in Engeland in Londen, Dublin en Edinburg. Door al deze ervaringen rijker in eigen land en in het buitenland, was zij tot de treurige overtuiging gekomen dat het in het eigen land met de verpleging in hun nadeel uitviel, daar moest wat aan gedaan worden, dus besloot zij om naar Kaiserswerth te gaan.

Uit dit alles ziet men, dat Florence het pioniersbloed in de aderen zat.

Het was het jaar 1849, dat de toenmalige 19-jarige Florence, weer op reis ging, dit keer naar Kaiserswerth, naar de inrichting van Ds. Fliedner en zijn vrouw.

Deze inrichting bestond toen nog maar pas 16 jaar, hier was het, dat zij het ideale systeem vond van de goed geschoolde ziekenverpleging, die zij zich al in haar gedachte gevormd had, al in volle werking. Tot twee maal toe bezocht zij Kaiserswerth en bleef daar enige tijd. Toen zij hier wegging ontving zij de wijding der Diaconessen, waarom zij gevraagd had. Met zijn handen op haar hoofd en zijn gezicht ten hemel gekeerd bad Ds. Fliedner, dat haar verblijf in Kaiserswerth kostbare vruchten mocht dragen, en dat haar grote gaven gezegend mochten worden indienst der mensheid. Zij hebben elkaar nooit weergezien.

Na Kaiserswerth ging het naar Parijs om daar met de zusters van Vincent de Paul te werken, hier kreeg zij de kans om zich in de heelkunde te verdiepen. Hier werd de betekenis van goede verpleging, van de

andere zijde, aan deneigen lijve ervaren.

Na haar herstel, keerde zij naar Engeland terug. Spoedig viel haar gave van ziekenverpleging die nu geschoold was de buitenwereld op. Terug in haar vaderland, nam zij de leiding op zich van een tehuis voor oude gouvernantes, die een oefenschool voor haar werd, om haar organiserend talent tot ontwikkeling te brengen.

Zij zelf was niet sterk, en mede door haar grote werkzaamheden telkens ziek, zo ook nu weer. Na hersteld te zijn, kreeg zij haar grote aanbod voor haar taak die haar wereldberoemd zou maken.

De Krimoorlog was uitgebroken, het was in het vroege voorjaar van het jaar 1854. Engeland en Frankrijk streden met de Turken tegen de Russen. Felle verontwaardiging in Engeland over het lot der soldaten van de Engelsen, die in tegenstelling met de Franse soldaten door zusters uit de kloosters - naar het oorlogsveld gekomen - werden verzorgd. Weldra kwam dan toch uiteindelijk ook hier de oproep, die de Engelse vrouwen zou wakker schudden, door de tussenkomst van de oorlogscorrespondent van de Times, Williams Russell.

Hij schreef het volgende: Zijn er dan geen edele vrouwen onder ons, die in staat zijn om de zieke en lijdende soldaten in het Oosten te gaan verplegen in de hospitalen te Scutari.

Toen kwam Sydney Herbert, die persoonlijk met Florence bevriend was, met het voorstel om haar te vragen haar hulp te willen verlenen in de nijpende nood.

Dit voorstel werd met instemming van allen gaarne ontvangen, daar Sydney Herbert, die toen een groot staatsman was, grote invloed had in die tijd.

Hij schreef dus aan Florence, maar tegelijkertijd, op hetzelfde ogenblik schreef zij aan Sydney Herbert, dat zij haar diensten aanbood om de ellende in de Krim te helpen lenigen. De brieven kruisten elkaar. Dus dat kwam goed uit, ze trad al meteen als een generaal op en maakte korte metten. In een week tijd had zij een korps verpleegsters geformeerd. Deze eerste groep bestond uit 38 zusters.

Zij vertrokken in alle stilte, daar Florence niet van vertoning hield, op 21 okt. 1854. Op 4 november kwamen zij in Scutari aan. De toestanden die zij daar aantroffen waren eenvoudigweg onstellend, een ware chaos van opeengehoopte gewonden, op de gangen vond zij gewonden die door ratten waren aangevallen, onder de ramen lagen de cadavers van honden weg te rotten, aan alles was er te kort, overal mensen die overwerkt waren en nog op de been waren.

Door haar grote vermogen om leiding te geven, haar fijngevoeligheid, voornaamheid, welopgevoedheid gaven haar de macht om over anderen haar invloed uit te oefenen, en die hierdoor de tegenstand van anderen brak, ook van de meest conservatieve personen. Hierdoor kon zij haar grote zending volbrengen.

Er zijn veel verhalen over haar, hoe zij 's avonds met haar kleine lamp de ronde deed, waardoor zij de naam kreeg van "De dame met de lamp". Een ander verhaal luidt als volgt; de soldaten zouden haar schaduw kussen die op de muur viel, en hoe zij in haar primitieve koets van het ene hospitaal naar het andere ging, alles regelde, controleerde, moedig en wijs.

Haar moeilijkheden waren talrijk, cholera, dysenterie. Bovenmenselijke moed en grote inspanning waren hiervoor nodig. In dit jaar stierven 60 procent van de zieken; dergelijke cijfers spreken boekdelen. Er wordt zelfs verteld dat er in een nacht zestig sterfgevallen voorkwamen. Een ander verhaal van haar is het volgende, dat men haar dikwijls vond zittende bij een stervende om zijn laatste wensen op te schrijven, die dan daarna ook trouw werden vervuld. Men schrijft over haar, dat zij al deze inspanningen op wonderbaarlijke wijze verdroeg, en dat zij in die verschrikkelijke winter niet eenmaal haar plichten oversloeg, altijd was zij aanwezig.

Na Scutari ging de reis naar Balaclava, dus naar de Krim, dicht bij Sebastopol, om daar de hospitalen te inspecteren. Hier werd zij ziek, maar de kleine Thomas, die zij in haar dienst had voor kleinere karweitjes, en haar overal volgde, verloor al zijn moed en fierheid. Na enige tijd van grote zorg moest zij voor haar herstel terug naar Scutari, daar nam snel haar beterschap toe. In september viel Sebastopol in han-

den van de Engelsen. Het Engelse volk was blij en verlangde om deze heldin weer te zien.

Heel Engeland wilde haar zijn dankbaarheid tonen, hiervoor richtte men een Nightingale-Hospital-fonds op, omdat Florence's grootste wens een ziekenhuis in Londen was. Het geld kwam er, zodat een gebouw kon komen ten eerste voor de opleiding, en ten tweede voor onderhoud en bescherming van oud-verpleegsters. Na haar herstel ging zij weer terug naar de Krim om haar werk weer te vervolgen. Zij bracht er weer een strenge winter door, stichtte in die tijd leeshutten voor de achtergebleven soldaten, de boeken en tijdschriften kreeg zij uit Engeland toegestuurd.

Nu de soldaten minder lichamelijke hulp nodig hadden, gaf zij hun geestelijke steun. Zo regelde zij ook hun financiële omstandigheden. Toen alle hospitalen gesloten waren, en alle manschappen die overgebleven naar huis terug gekeerd waren, begon zij zelf aan haar terugkeer te denken.

Haar laatste daad in Baclava was een gedenknaald, boven op de berg hier te plaatsen voor de doden van de Krim-oorlog. Haar terugkeer in Engeland was een ware zegetocht. Maar helaas, enige maanden later werd vastgesteld dat zij een ziekte had, die een eind zou maken aan haar bedrijvige leven, zij moest het kalmer aan gaan doen, en toch vond zij een manier om zich nog nuttig te maken. Zo trof zij een schikking waarbij het geld van het Nightingale-fonds in handen gegeven werd van een comite, voor opleiding van hospitaalverpleegsters. Toen ging zij aan het schrijven, zij stelde regels vast betreffende de gedragslijnen voor de verpleegsters, deze gedragslijnen noemen wij tegenwoordig de ethiek der ziekenverpleging. Ook gaf zij richtlijnen aan in verband met de opleidingen voor verplegend personeel, voor kooklessen voor goede voeding aan zieken, schoonhouden van ziekenzalen, lessen in administratie, en ga zo maar door. Zij schreef dit alles neer, met een warm hart, in geestige bewoordingen en pittig gesteld. Ze was om de dooie dood geen blauwkous. Het meest voelde zij voor wijkverpleging, juist in die tijd, dat er zo ontzettend veel armen waren. Later schreef zij ook nog een artikel over "gezondheidsdienst in de dorpen in Indië".

Op haar 84e verjaardag werd zij door de Engelse koning beloond met de waardigheid van "lady of grace" van de Joaniter-Orde te Jeruzalem.

Zij stierf op 90-jarige leeftijd in 1910.

Zuster H. Boon

De geschiedenis van Spaarndam.

DE SLAPERDIJK II'

Het verdrag dat het waterschap Rijnland en de stad Amsterdam in 1626 hadden gesloten om de hoogte van de Slaperdijk te bepalen droeg een voorlopig karkater. Op 9 oktober van het jaar 1659 werd een definitief akkoord getekend. De peilen, waarboven de hoogte van de Slaperdijk 2 voet en 10 duim zou bedragen, werden nu definitief. Kort daarop bracht men deze peilen in Amsterdam en in Spaarndam aan, in de vorm van koperen platen waarop vermeld stond **S1659P**. In Spaarndam werd de plaat bevestigd aan de oostelijke kademuur van de Grote of Schoutssluys en aan de oostelijke kademuur van de Kolk. In Amsterdam één aan de buitenvleugel van de zuid-oostzijde van de Damsluis, recht onder het teken van de Allerheiligenvloed, en één aan de zuid-oostzijde van de Nieuwe Brug, aan de buitenhoek van het uiterste steenwerk aan de noordwestzijde van het Damrak. Het peilpunt was de bovenkant van deze platen en dat punt was vastgesteld op 18 duim boven Amsterdams peil, wat het zelfde was als 4 voet en 4 duim of 52 Rijnlandse duimen boven A.P.

De Slaperdijk kon door zijn uit een compromis geboren hoogte niet aan de verwachtingen voldoen. Dat bleek vooral in de achttiende eeuw toen de gemiddelde waterstanden steeds hoger werden. Tussen 1701 en 1749 was er 45 keer een hoge vloed op het IJ (dus een hogere waterstand dan bij een normale springvloed). De Slaperdijk overstroomde 39 keer. Tussen 1767 en 1801 waren er 37 hoge vloed en overstroomde de Slaperdijk 25 keer. De hoogste vloed was die van Kerstmis 1717 en 15 november 1775 toen de Slaperdijk ongeveer een meter te laag bleek. Steeds luider werd de roep om verhoging. De overlast die het waterschap Rijnland en vooral zijn ingelanden ondervonden werd steeds groter. Daarom schreef F.W. Conrad in het jaar 1802 een "Verhandeling over den Rhijnlandschen Slaaperdijk bij Spaarndam met betrekking tot deszelfs gevolgen zo voor den waterstaat van Rijnland als voor de stad Amsterdam". F.W. Conrad was commissaris inspecteur over 's Lands Waterwerken en Waterstaat. Hij was ook opziener van Rijnland te Spaarndam geweest en als zodanig was hij goed op de hoogte met de omstandigheden alhier. (Als zoon van onbemiddelde ouders had hij het dankzij zijn wiskundeknobbel bijzonder ver gebracht; zijn zoon speelde een belangrijke rol bij de aanleg van het Suez-Kanaal). Conrad somde eerst de argumenten op die tegen een verhoging van de Slaperdijk pleitten:

- er van uitgaande dat een overstroming van deze dijk bij noordwester storm een drukvermindering betekende voor het buitendijkse gedeelte van Amsterdam en de Waterlandse-, Diemer- en Muiderdijk, zou de dreiging van het water daar groter worden.
- ook de drukvermindering die het overlopen voor de noordelijke IJdijk, dus aan de Zaankant, betekende zou dan wegvallen omdat de waterstand van het IJ hoger zou worden.

Daarna vatte hij de nadelen samen in de volgende twee punten:

- de verhoging van het peil van Rijnlands boezem en het binnendringen van zout water.
- de overstroming van de polders die vlak achter de Slaperdijk liggen en zelfs de bedreiging van de stad Haarlem.

Zo was door de overstroming van februari 1791 het boezempeil ongeveer 40 cm. gestegen en dat in een tijd dat de boezemstand toch al hoog was omdat bij noordwester- en noorderstorm bij Spaarndam en bij Halfweg niet gespuid kon worden door de hoge waterstand op het IJ. (Men was voor de lozing toen geheel van de natuur afhankelijk omdat de stoomgemalen nog niet waren aangelegd). De polderdijkjes ondervonden de schadelijke werking van het hoge water en de polders zelf konden hun water niet op de boezem malen zodat het polderland erg nat werd. Bovendien werd het zoete boezemwater door de vermenging met het binnenstromende zoute zeewater brak.

En wat betreft de ondergelopen polders, al kwamen de gronden tijdig droog in het voorjaar, voor cultuur waren ze minder geschikt door de inwerking van het zoute water. Dat gold vooral voor de polders ten westen van Spaarndam. Voor de polders ten oosten gold dat bezwaar minder omdat het binnenstromende water dan al veel meer met zoet water was vermengd. Bij de overstroming van 1791 werden alle polders tussen Spaarndam, Haarlem en Halfweg onder water gezet. Het werd de ingelanden te bar en ze dienden een "Request" in bij de Staten van Holland, vooral omdat in 1792 opnieuw een overstroming plaatsvond. Ze vroegen om een vrijstelling van het Hoorn- en Koehouders Zoutgeld, alsmede van de halve Verponding, de 100e en 200e penningen der huizen en landerijen. Een definitieve beschikking op dit verzoek bleef uit. Ondertussen verhoogden en verzwaarden de ingelanden de polderkade aanzienlijk. Maar bij de overstromingen van 1801 brak de kade op 5 plaatsen en liepen de polders diep onder water.

WORDT VERVOLGD.

G. van der Beldt Jr.

